

Gad Rausing's pris för framstående forskargärning 2017

Sten Ebbesen

Gad Rausing's pris för framstående humanistisk forskargärning tilldelas professor Sten Ebbesen, Köpenhamn, för hans originella filologiska och filosofiska forskning i historiska texter om antik och medeltida logik, semantik och kunskapsteori.

Prissumma: 1 000 000 kr

Professor Sten Ebbesen är allmänt erkänd som den ledande forskaren på sitt område. Hans arbete är av exceptionell betydelse för förståelsen av en central del av den europeiska filosofins historia från Platon och Aristoteles till renässansen. Vid sidan av den strikt vetenskapliga forskningen har Ebbesen även riktat sig till den danska allmänheten, inte minst genom ett flertal böcker och skrifter.

Sten Ebbesen har också sedan början av 1970-talet som anställd vid Köpenhamns universitet arbetat med ett fackområde som före hans insats ännu hade långt ifrån den status som det nu har inom vetenskapen: antik och medeltida logik med språkteori.

Ebbesen har varit gästprofessor vid många universitet. Han är medlem av Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab och hedersdoktor vid Humanistiska fakulteten, Göteborgs universitet.

Internationellt forskningsarbete

En stor del av Sten Ebbesens internationella forskningsarbete behandlar antik och medeltida logik, semantik och språkteori. Avhandlingen från 1981, ett arbete i tre delar med titeln *Commentators and Commentaries on Aristotle's Sophistici Elenchi. A Study of Post-Aristotelian Ancient and Medieval Writings on Fallacies*, gjorde Ebbesen till en internationell erkänd expert på den del av den antika och medeltida logiken som består i mottagandet av Aristoteles analys av språk, dialektik och sofistiska argument. Men mer än så: den första delen är ett originellt bidrag till den antika filosofins historia i allmänhet. Sedan dess har Ebbesen fortsatt sin intensiva publikationsverksamhet på detta område, främst genom studier av tidigare utgivna senantika och medeltida grekiska och latinska filosofiska texter med särskild hänsyn till kunskapsteoretiska och ontologiska frågor. Många av dessa studier finns publicerade i *Greek-Latin Philosophical Interaction: Collected Essays of Sten Ebbesen, Volume I* (2008), *Topics in Latin Philosophy from the 12th–14th Centuries: Collected Essays of Sten Ebbesen, Volume II* (2008) and *Topics, Fallacies, Sophismata: Collected Essays of Sten Ebbesen, Volume III* (2013). Tillsammans har dessa verk varit av utomordentlig betydelse för forskningen. Det finns nu ett brett intresse internationellt för äldre teorier om felslut, och det har uppstått en medvetenhet om att den skolastiska genren ”sophismata” innehåller texter av stor filosofisk relevans som mycket få kände till före Ebbesens arbete. Dessutom har förståelsen av den aristoteliska insatsen i den senantika nyplatoniska filosofin och dess senare inflytande markant förändrats, och det är nu allmänt erkänt att utan en grundlig inblick i medeltidens logik förstår man inte medeltida verk i andra filosofiska discipliner eller i teologi.

Kritiska textutgåvor

En annan del av Sten Ebbesens forskning består i kritiska textutgåvor. Det finns många forskare som kan tolka och analysera latinska medeltida texter, men Ebbesen tillhör den exklusiva grupp som inte bara gör detta på högsta nivå utan också publicerar kritiska utgåvor av manuskripttexter. Då han började sin karriär på 1960-talet, var forskningen om medeltidens logik och språkteori starkt hämmad av bristen på textutgåvor och resultaten var ofta trevande. Ebbesen är en av de största aktörerna för att bristen inte längre känns så akut. Mer än hälften av hans 277 publikationer innehåller kritiska första utgåvor av medeltida texter och visar humanistisk grundforskning av finaste slag. Efter holländaren L.M. De Rijks död år 2012 är Sten Ebbesen förmodligen nu världens ledande utgivare av filosofiska texter från medeltiden.

Aristotelisk tradition i medeltidens lärda värld

Receptionen av Aristoteles verk är ett ständigt återkommande ämne i de ovannämnda undersökningarna, men under de senaste åren har Ebbesen utökat sin forskning om vikten av aristoteliska tänkesätt i medeltidens filosofi mer generellt och särskilt vid uppkomsten av den medeltida kunskapskulturen. Han har haft stor inverkan på forskningen om universitetens uppkomst på 1200-talet och deras bakgrund i 1100-talets skolor, särskilt när det gäller artesfakulteten, senare den filosofiska fakulteten.

Forskningssamarbete inom filosofins historia

Som professor har Sten Ebbesen med stor framgång utvecklat forskningsmiljön inom klassisk filologi med inriktning mot antik och medeltida logik, semantik och filosofi vid Köpenhamns universitet. Han har fungerat som mentor och handledare för ett stort antal besökande studenter och unga forskare, varav de flesta har valt att tillbringa tid i Köpenhamn på grund av honom. Han har varit ledare eller aktiv medlem i många skandinaviska och internationella projekt för tolkning och utgivning av medeltida filosofiska texter och forskning i deras verkningshistoria. Han har också tagit huvudansvaret för att säkra bevarandet av de vartannat år inträffande mötena inom The European Symposium for Medieval Logic and Semantics, det mest betydande forumet för medeltida logik och semantik.

Vid sidan av den strikt vetenskapliga forskningen har Ebbesen gett ut följande verk: *Lærebog i moderne græsk* (1970) och de omfattande verken *Dansk middelalderfilosofi ca. 1170–1536* (med C.H. Koch, *Den Danske Filosofis Historie* 1, 2002) och *Dansk filosofi i renæssancen 1537–1700* (med C.H. Koch, *Den Danske Filosofis Historie* 2, 2003). Det sistnämnda verket presenterar ett filosofihistoriskt material som aldrig har varit föremål för en övergripande behandling.